Abonamentul
Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni
Un șir garmond: o dată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea **Unirii**« în Blaș.

Anul X. Blaș 8 Septembre 1900. Numěrul 36.

Serbările ĭubilare ale sfinteĭ Unirĭ.

Serbările de la Blaș.

După Alba-Ĭulia e rîndul Blașuluĭ, unde marele Episcop Inocenţiŭ Micu Clain și-a strămutat scaunul reședinții sale.

E rîndul Blașuluĭ să sěrbătoréscă, pentru că aci a fost teatrul celor maĭ însemnate evenimente, petrecute acum de 200 anĭ în viața poporuluĭ român. Sediul atâtor așeḑěminte culturalĭ. cum nu e alt oraș în Transilvania, Blașul nu póte rěmânea în umbră, când vorbă e de un act măreț, căruia are de a-ĭ mulțumi ființa sa.

Cea maĭ de samă inteligință românéscă a ĭeșit din aceste școlĭ, carĭ aŭ dovedit tot de una urmările binefăcětóre ale sf. Unirĭ. De aci s'aŭ împrăștiat în tóte părțile locuite de Românĭ razele de viață dătătóre ale adevărateĭ culturĭ și aci aŭ crescut și petrecut ceĭ maĭ străluciți bărbați aĭ némuluĭ nostru, carĭ prin sciința și erudițiunea lor și-aŭ asigurat prin vécurĭ nume neperitóre.

Șirul mărețelor institute carĭ podóbe sînt Blașuluĭ, mărturisesc cu glas puternic despre dărnicia și dragostea de neam a vlădicilor românĭ unițĭ și până atuncĭ, până când din aceste va maĭ rěmâné măcar o neînsemnată pietricică, până atuncĭ nime nu ne va puté convinge, că greșit ar fi fost pașul strămoșilor nostri, carĭ înainte cu 200 anĭ ne-aŭ redat bisericeĭ aceleia, de care numaĭ pisma și rěutatea bizantină ne-aŭ rupt.

Spre Blaș țintesc acum ochiĭ tuturor Românilor de bine, căcĭ acest oraș mic în sine, dar mare prin importanța sa, a fost o puternică redută, spre care s'a îndreptat cele maĭ primejdióse ghiulele ale contrarilor nostri.

Întărițĭ înse prin credința sfîntă, care ne légă de Roma, leagănul neamuluĭ nostru, norocoșĭ am stat în potrivă orĭ căruĭ atac.

Și azĭ, chemat e Blașul să aducă mulțumita sa acelora carĭ ființă ĭ-aŭ dat, — chemate sînt aceste numěróse așeḑěminte culturalĭ, să se închine memoriĭ celor ce le-aŭ zidit, — chemațĭ sînt toțĭ ceĭ crescuțĭ în aceste școlĭ, ceĭ nutrițĭ cu pânea Episcopuluĭ Maior, ceĭ ajutațĭ cu baniĭ fericiților Archiereĭ Bob și Șuluț, ceĭ adăpostițĭ în institutele mareluĭ Mitropolit Vancea, toțĭ aceia carĭ Blașuluĭ aŭ să mulțuméscă ceea ce sînt, chemațĭ sînt să dovedéscă lumiĭ recunoscința lor.

Dar credincioșĭ povețelor creștinescĭ, nu în serbărĭ pline de sgomot ne vom arăta recunoscința nóstră, ci în pióse rugăciunĭ, ce vom înălța la tronul Mareluĭ Dumnezeŭ.

Archiereĭ, preoțĭ și mirenĭ, tinerĭ și bětrânĭ, bărbațĭ și femeĭ, inteligință și popor sus se ridicăm inimile nóstre, spre Dumnezeul, care de dóuĕ vécurĭ ne-a ocrotit biserica nóstră în mijlocul celor maĭ marĭ primejdiĭ. Luĭ să-ĭ mulțumim de tot ce sîntem, căcĭ brațul Luĭ cel puternic scut ne-a fost și apărare.

*

Programul serbărilor ce se vor ține la Blaș cu acest prilej e următorul:

1. *Lunĭ 17 Sept. n.* Întrunirea membrilor Sinoduluĭ provincial în ședință pregătitóre. Sara la 7. óre iluminarea orașuluĭ și a institutelor de învěțămînt și conduct cu torțe.

2. *Marțĭ 18 Sept. n.* Diminéța la 8 1/2. óre liturgie solemnă, pontificată de Î. P. S. Dn Mitropolit cu asistința P. P. S. S. Dnĭ Episcopĭ sufraganĭ și a membrilor sinoduluĭ. Va cânta chorul mixt al prof. Murěșan. După cetirea sfinteĭ Evangeliĭ Escelența Sa Mitropolitul va rosti cuvîntul festiv. — La órele 1. d. a. prânz de gală la curtea mitrop. — Sara la 8 1/2. óre concert în sala de gimnastică sub conducerea prof. Murěșan și cu concursul maĭ multor artiștĭ. Programul detaiat se va publica în numěrul viitor. —

3. *Mercurĭ 19 Sept. n.* Diminéța la 8. óre liturgie pontificată de unul dintre P. P. S. S. Dnĭ Archiereĭ cu numěrósă asistință. Va cânta chorul profesoruluĭ Murěșan. — Sesiunna I-ă a Sinoduluĭ. — La órele 10 1/2. Ședința literară festivă a tuturor institutelor de învěțămînt din Blaș. Programul se va publica în numěrul viitor.

— După prânz și eventual zilele următóre continuarea ședințelor Sinoduluĭ.

Orĭ de câte orĭ va servi sta liturgie, câte unul din P. P. S. S. Dnĭ Archiereĭ, va cânta chorul prof. Murěșan.

Pentru aranjarea serbărilor s'a ales un comitet, care va îngriji și de încuartirarea óspeților.

Serbările de la Mân. Strêmba.

De o dată cu festivitățile de la Alba Ĭulia. centrul de odinióră al Mitropoliĭ, în un colț estrem al Archidieceseĭ, la o veche mănăstire, s'aŭ ținut frumóse serbărĭ.

Mănăstirea Strêmba, unde s'aŭ făcut aceste serbărĭ e așeḑată în parochia Fizeș, tract. protop. al Děrgeĭ.

Fundarea aceșteĭ s. mănăstirĭ se pierde în epoca de tristă memorie a bisericiĭ românescĭ, și numaĭ inscripția de pe clopotul cel mic al eĭ, spune că ar esista din anul 1679, și ast fel de pe timpul mitropolituluĭ Varlaam. La anul 1700. a trecut și ea cu personalul eĭ (3 călugărĭ) la S. Unire.

Cel din urmă călugăr aŭ fost Ĭeromonachul Samoilă Dragsin din Petrovoselo, român gr. cat. carele maĭ târziŭ, pe la 1872 s'a retras la mănăstirea Hîrșova din Basarabia.

De atuncĭ a adurmit spiritul religios, a amuțit clopotele, și abia locuitoriĭ vecinĭ, maĭ deschideaŭ ușile steĭ mănăstirĭ. La 1882. protop. Hățegan spre a ridica mănăstirea la vaḑa de odinióră, a dat întâiul circulariŭ prin care învită pe credincioșĭ la peregrinaj, pe ziua de Stă-Măria-mare. Învitarea sa a fost ascultată și an de an numěrul peregrinilor crescea mereŭ. Anul acesta numěrul celor ce s'aŭ adunat aci a fost de maĭ multe miĭ, carĭ pe lângă dorul de a se închina luĭ Dumnezeŭ și de a cere întrevenirea Sf. Feciórе, grăbiră aci, spre a sěrbători împreună aniversarea de 200 anĭ de la Unirea cu scaunul Romeĭ.

Sěrbătórea se începu la 27. Aug. n. când poporul adunat în numěr de apróре 1300. porni în procesiune la altariul de la S. Cruce în dealul mănăstiriĭ și acolo s'aŭ oficiat de către protopopul tractual și preoțime, rugăciunea Acaftistul către Dn Isus Christos și Paraclisul P. S. Născătóre de Dumnezeŭ.

Încă fiind acolo una după alta sosiaŭ nóuă cete de peregrinĭ. Amintesc acĭ grupul de peregrinĭ din Bucium, condus de teologul de a. IV-lea în Blaş Maxim Aurel, carele pe jos. şi în reverĕndă a venit în fruntea credincioşilor din depărtare de 30 klm.

După terminarea rugăciuneĭ s'aŭ întors ér cu procesiune la Mănăstire şi s'aŭ serbat Inseratul zileĭ, după care s'a cetit rugăciunea mărturisireĭ pĕcatelor peste întreg poporul, şi s'aŭ început mărturisirea prin 9 preoţĭ; alţiĭ încunjuraŭ mânăstirea cu cântărĭ de pietate, şi alţiĭ se rugaŭ în mânăstire şi sărutaŭ S. Icónă.

Pe la 8 óre sara. numĕrul celor sosiţĭ era fórte mare. Eraŭ din Mărgăŭ, Scărişóra, Chioar, din comitatele Solnoc-Dobâca şi Cluş.

De faţă era pe lângă protopopul tractual preoţiĭ din protopopiatul Dêrgea. protopopiĭ *Vasilie Lad. Pop* al Almaşuluĭ şi *Vasilie Pop* al Cristolţuluĭ mare. şi maĭ mulţĭ alţĭ preoţĭ din Archidiecesă şi diecesa Gherleĭ.

Mărturisirea a ţinut până la 12 óre din nópte, în care restimp convóiele de popor, feciorĭ şi fete, tinerĭ şi bĕtrânĭ încunjuraŭ mânăstirea între cântece piĭ, şi în sunetul clopotelor.

Pe la 6 óre p. m. s'aŭ oficiat 1-ul maslu peste 100—120 morboşĭ.

La 3 óre după miezul nopţiĭ saŭ servit liturgia în S. Mânăstire prin 4 preoţĭ. la finea căreia s'aŭ cuminecat până la 1000 omenĭ.

În revĕrsatul zileĭ de 28 Aug., pe la 1/24 óre alţĭ 9 preoţĭ serviaŭ maslu peste 80—100 bolnavĭ, carĭ sosiră la Mânăstire în decursul nopţiĭ, după care a urmat mărturisirea şi servirea la al III-lea maslu! În revĕrsatul zileĭ aŭ început a sosi peregriniĭ din satele vecine.

La 1/29 óre a. m. s'aŭ început S. Liturgie oficiată prin 24 preoţĭ şi 2 lectorĭ.

La liturgie, aŭ cântat chorul din Ascileulmare condus de Simeon Pop, cu asistenţa docenţilor şi a altor tinerĭ ştudenţĭ. Nu putem uita Cuminecariul: Ochiul inimiĭ mele, cântat atât de melodios şi frumos de filosoful abs. Aurel Popoviciŭ din Dâncu, apoĭ cântarea: Sfînt, Sfînt de la S. Liturgiă cântat ér de tot frumos de Vasilie Mica din Someş-Odorheiŭ.

La finea S. Liturgiĭ, s'a făcut sfinţirea apeĭ, şi s'a ţinut predică frumósă despre folosul şi însĕmnătatea S. Rugăciunĭ prin protop. Vasilie Pop din Cristolţul mic şi după finirea acesteia, altă predică prin protopopul tractual. *despre însĕmnătatea ducentenaruluĭ S. Unirĭ.* A urmat apoĭ stropirea cu apă şi sărutarea S. Crucĭ.

Spre eternisarea actuluĭ memorabil, cu datul de azĭ s'aŭ spedat din ofertele adunate:

I. La fondul de salarisare a preoţilor archidiecesanĭ gr. cat. din Mitropolia Alba-Iulie . . . . . . 40 cor.
II. Pentru edificânda biserică din Cs. Gorbo . . . . 20 cor.
III. Pentru biserica din Ciucea . . 10 cor.
IV. La fundul Icóneĭ mânăst. . . . 60 cor. (eloc. în Economul în Cluş)
V. Pentru Inst. surdo-muţilor în Cluş 6 cor.
VI. Pentru arşiĭ din Fizeşiŭ . . . . 10 cor.
în suma 140 cor.

Şi apoĭ ne-am reîntors cu toţiĭ la ale nóstre, plinĭ de convicţiunea, că vitregimea timpurilor n'a putut estirpa evlavia din inimile credincioşilor şi că afund gravată e în pepturile lor credinţa nestrămutată în învĕţătura Dluĭ Christos şi în alipirea de scaunul Romeĭ, care ne reamintesce de originea nóstră romană.

Peregrinul.

Veştĭ bune din Bucovina. — Pactul încheiat de fraţiĭ bucovinenĭ cu bar. Bourguignon, începe deja a fi părăsit. Era de prevĕdut încă de pe atuncĭ, că totul nu e de cât o tragere pe sfóră a Românilor. Guvernatorul nu avea alt ceva de gând. de cât să astupe gurile deputaţilor românĭ din Reichsrath, carĭ strigaŭ în potriva ilegalităţilor comise de el faţă de elementul românesc şi pentru sprigiinirea Rutenilor. Încetarea lupteĭ conduse atuncĭ cu atâta bărbăţie de „Patria“, noĭ ceştĭ de acĭ am privit-o ca o retragere laşe de pe câmpul de luptă. şi celea câte va promisiunĭ, pe carĭ le pomenia dep. Ciunuleac, se vedeaŭ cât de colo, că-s numaĭ nisce vorbe góle.

De la încheierea acestuĭ pact şi până azĭ, fraţiĭ din Bucovina s'aŭ deşteptat din lâncedala, de care aŭ fost stăpâniţĭ, şi acum putem înregistra din noŭ o veste îmbucurătóre.

Maĭ mulţĭ bărbaţĭ de încredere aĭ românilor din Bucovina, aŭ format un noŭ partid politic, sub numirea de partidul poporal naţional şi cu scopul să lupte pentru dobândirea drepturilor poporuluĭ român din Bucovina pe tóte terenele vieţiĭ publice. De organ de publicitate şĭ-aŭ ales „Deşteptarea“ singura fóie românéscă, care din acest prilej va apăré de acĭ înainte de dóuĕ orĭ pe sĕptĕmână. Guvernul atât de binevoitor a dluĭ Bourguignon a şi început a-şĭ arăta dragostea pentru acéstă formaţiune politică. „Deşteptarea“ e mereŭ confişcată, aprópe în toţĭ articliĭ sĕĭ.

Sîntem veselĭ de acésta hotărîre a fraţilor din Bucovina şi dorim ca lupta începută să o ducă cu deplin curaj până în sfârşit.

Magiariĭ la Paris. — În ziarul „Ujság“ din Cluş, dl Ioan Scurtu publică o lungă scrisóre despre fiascul tinerimeĭ magiare la congresul studenţilor ţinut la Paris. Cum dl Scurtu a fost representantul studenţimeĭ nóstre la acel congres, e în poziţia de a cunósce maĭ bine lucrurile şi se vede, că redacţia de la „Ujság“ doria şi ea să se facă o dată lumină în acesta chestie, despre care studenţiĭ trimişĭ cu baniĭ guvernuluĭ, aŭ spus minunĭ. Dl Scurtu înşiră pe rînd tóte înfrângerile suferite de magiarĭ, ceea ce se înţelege a pricinuit mare zarnă printre tinerimea patriotică. Doĭ din tineriĭ magiarĭ pomeniţĭ în acésta scrisóre rĕspund, dar scurt şi conglăsuind în a cere întrevenirea forţeĭ publice şi a ministruluĭ.

Slabă dovadă contrară! Dar de alt cum tot cam aşa se lămuresce adevĕrul în acéstă fericită patrie!

Feuilleton.

O nóuă reuniune.

— palavre. —

De ce nu?

Azĭ orĭ unde se ţine ceva adunare de daĭ Dómne. preste tot locul se face cât de cât vorbă de reuniunĭ şi tovărăşiĭ nóuĕ.

De ce n'am începe şi noĭ să formăm o reuniune nóuĕ?

* * *

E fórte adevĕrat, că nicĭ o dată nu e maĭ greŭ să fiĭ redactor, de cât vara, în aşa numitul seson al crastaveţilor acri. Atuncĭ, toţĭ te părăsesc şi colaboratorĭ şi ideĭ. Colaboratoriĭ prefer să se scalde în undele recĭ ale Oltuluĭ, orĭ se fantaseze de ochĭ iubiţĭ la umbra pădurilor, de cât să-ţĭ scrie câte-va şire pentru fóie.

Ideile, dacă maĭ aĭ şi de acele, nu ţi-se arată să le daĭ banĭ scumpĭ, e prea din cale afară cald şi pe căldură nu umblă nime, nicĭ măcar ideile. Dar din fericire sesonul acela a trecut, şi a trecut bine.

Buriĭ aŭ avut bunul sîmţ să nu încete rĕsboiul, boxeriĭ îndemnaţĭ de aceia-şĭ pornire fericită s'aŭ revoltat, aŭ luat la ochĭ pe bieţiĭ creştinĭ, aŭ făcut zarvă mare . . . . . şi aŭ umplut colónele foilor cu scirĭ sensaţionale, carĭ se desminţiaŭ mâne, spre a se adeveri poĭmâne. În anul acesta nu o foie sĕptĕmânală, dar una de zi aĭ fi putut redacta şi încă cu neîntrecut succes.

După sesonul crastaveţilor, urmézá alt seson, căruia din nefericire nu i s'a pus încă nume, dar, care merită. El formézá o epocă de transiţie, de la repaus absolut la activitate.

Nefericirea stă înse în aceea, că transiţiile acestea tot de una îs anevoióse.

Unul nu-şĭ aflá peana, care să scrie singură. altul nu-şĭ póte aduna ideile carĭ s'aŭ dedat să hoinărĕscă, un al treilea n'a venit în curent încă cu mersul politiceĭ, şi în urmă te treḑescĭ, că tot tu trebue să scriĭ şi maĭ departe, pretiniĭ teĭ nu-ţĭ daŭ nicĭ un ajutor.

Ce se facĭ? manuscris nu-ĭ, ideĭ ca în palmă, copilul de la tipografie e la spate. Şi de te-aĭ afla măcar în Bucovina: ce frumos ar sta de alungul sublinieĭ vorba: confiscat. Eĭ, s'a confiscat „foiţa“ şi pace, n'are să-ţĭ facă nime împutărĭ. Aşa înse . . . e criză. Dar, se scie că crizele nu plac. Ómeniĭ s'ar mântui de ele. Să ne mântuim, dar cum?

A! idea mântuitóre e sosită!

Óre n'ar fi bine să încep o reuniune nóuĕ? — zic unuĭ prietin, care mĕ compătimesce, că n'am material pentru foiţă.

— O reuniune nóuĕ? cum nu! noutăţile deşteptă tot de una curiositatea şi dacă aĭ deşteptat curiositate aĭ făcut primul paş şi încă norocos.

Am ascultat de prietin, am apucat peana şi am pus pe hârtie titlul acestor şire: *O nóuă reuniune.* Am cetit o dată acestea treĭ vorbe şi apoĭ am adaus cu litere micĭ nepretenţiosul: *palavre.* Cine scie ce va eşi şi din asta şi dacă aĭ cam sfeclit-o, vorba aceasta te scapă: dar, bine frate. nu veḑĭ că-s numaĭ nesce palavre! şi e bine éră-şĭ!

* * *

Revistă politică.

Austria. În vreme ce toţi bărbaţiĭ politicĭ folosesc vacanţele spre a se recrea şi spre a aduna forţe nóuĕ guvernul Kōrber umblă în tóte părţile şi şi sfarmă capul, cum ar puté aranja un modus vivendi în vederea convocăriĭ corpurilor legiuitóre. Tot ce a întreprins până acum l-aŭ convins şi maĭ mult, că viitórea legislatură va fi tot aşa de sgomotósă ca şi cea trecută. De aceea se spune, că va propune Maiestăţiĭ Sale ultimul mijloc: disolvarea Reichsrathuluĭ şi încuviinţarea de alegerĭ nóuĕ. În chipul acesta speră să pótă face ceva, alt cum nu-ĭ rĕmâne alt ceva, de cât să plece pe urmele guvernele anterióre. Într'un ast fel de cas, maĭ multe şanse de reuşită ar avea principele Liechtenstein, membru al partideĭ clericale conservatóre, căruia îĭ va succede, chiar şi fără disolvarea parlamentuluĭ să facă o apropiere între partidul poporal catolic şi antisemiţi, avĕnd pe partea sa sprijinul deputaţilor naţionalĭ.

România. Conflictul romano-bulgar ţine şi acum în agitaţiune tot maĭ febrilă întrégă opiniunea publică din România. Instrucţia se continuă cu mult zel şi zi de zi ies la ivéală lucrurĭ de o deosebită importanţă. Aşa între altele s'a aflat o scrisóre a luĭ Sarafoff preşedintele comitetuluĭ revoluţionar din Sofia, prin care îndeamnă pe un bulgar din Bucurescĭ să asasineze pe regele Carol, prin ce s'ar nasce complicaţiunĭ şi s'ar putea apoĭ uşor anexa Macedonia. Scrisórea asta împreună cu multe alte hârtiĭ compromiţĕtóre pentru înalte personajiĭ bulgare, se păstréză cu mare grije. S'aŭ luat copiĭ spre a fi arătate împĕratuluĭ-rege Francisc Iosif şi Wilhelm. În urma acestora judecătorul Florescu a dat ordin pentru arestarea luĭ Sarafoff. ér ministrul de externe al Bulgarieĭ a făcut o nóuă declaraţie dluĭ Mişu, agentul Românieĭ la Sofia, ca guvernul princiar este decis a începe urmărirĭ în contra membrilor comitetuluĭ revoluţionar, pe basa ordonanţeĭ judecătoruluĭ de instrucţie şi a hârtiilor găsite.

Acésta declaraţie însémnă o nóuă umilire a guvernuluĭ bulgar şi se aduce în legătură cu un comunicat semioficios, după care atât guvernul Rusieĭ, cât şi ministrul de esterne austro-ungar ar fi împărtăşit guvernuluĭ bulgar, că nu vor tolera să se nască complicaţiunĭ în Balcanĭ şi de aceea îndémnă guvernul princiar să se grăbéscă a da Românieĭ cea maĭ completă satisfacţie.

În Sofia lucrurile staŭ cu totul altcum. Prinţul Ferdinand se teme să vie acasă, guvernul e neputincios şi comitetul revoluţionar îşĭ face neconturbat daraverile. Şi chiar în acelaşĭ timp cu nota dluĭ Nacievicĭ se vestesce din Sofia, că comitetul a ţinut o şedinţă în care luându-se spre cunoscinţă nota acésta, Sarafoff a asigurat pe ceĭ de faţă, că din tot lucrul acesta nu se va alege nimic. De aceea guvernul Românieĭ va cere nóuĕ garanţiĭ că justiţia îşĭ va îndeplini chemarea. Agentul român a fost încredinţat să vegheze de aprópe mersul justiţieĭ bulgare.

Ca ceva semnificativ se vestesce de la Bucurescĭ, că trimisul bulgar s'a plâns contra celuĭ turcesc, care ostentantiv se pórtă cu duşmănie contra luĭ, şi a cerut să i se esopereze rechemarea.

China. După ce trupele aliate aŭ eliberat pe trimişiĭ lor din Peking, era de prevĕḑut, că puterile vor începe a părăsi scopul comun şi a lucra fie care în propriul eĭ interes.

Japania şi Englitera aŭ ocupat fie care câte un port, ce-l credeaŭ de maĭ potrivit intereselor lor. Celealalte puterĭ aŭ rĕmas surprinse de acest fapt şi de abia trezite din prima surprindere Rusia le-a pricinuit una şi maĭ mare. Ea propune adecă: retragerea armatelor din Peching spre a face posibilă reîntórcerea împĕrăteseĭ şi a curţiĭ domnitóre şi începerea tractativelor de pace.

Germania maĭ ales a primit cu un vĕdit resens propunerea Rusieĭ. După discursurile rĕsbunĕtóre ale împĕratuluĭ Wilhelm, propunerea cade ca un trăsnit din sĕnin.

Până acum numaĭ Franţa s'a declarat pe partea Rusieĭ, şi ea încă numaĭ din motivul, că e aliată eĭ, încolo propunerea acésta chiar aşa a surprins-o şi pe ea ca şi pe celealalte puterĭ. Celealalte guverne nu s'aŭ declarat încă, cu tótele aştéptă să audă declaraţia Germanieĭ, ca maĭ aprópe interesată în China, prin asasinarea ambasadoruluĭ Ketteler. Se pare, că Rusia va fi nevoită să-şĭ revadă încă o dată propunerea, de vreme ce aşa cum a făcut-o în loc să aducă pace, va da ansă la neînţelegerĭ.

Chiar şi în Peching se consideră totul ca un act de laşitate, acum când Boxeriĭ continuă a umplea de grijĭ pe Europenĭ prin turburările din Şanghaĭ.

Se comentéză mult faptul, că chiar în acest timp Ţarul a decorat pe presidentul Loubet cu ordul sf. Andreiŭ însoţit de o scrisóre autografă, în care se spune că alianţa franco-rusă e maĭ puternică acum ca orĭ când altă dată şi se dă espresiune speranţeĭ, că Franţa va lucra tot de una în bună înţelegere cu Rusia. Din partea sa ţarul asigură naţiunea franceză de simpatiile sale şi ale ţarevneĭ.

Scrisórea acésta a contribuit maĭ mult ca orĭ ce, ca Franţa să accepteze propoziţiile aliateĭ sale şi să le declare ca resultatul programuluĭ hotărît în comun de cabinetele din St. Petersburg şi Paris.

Mult ne temem, că puterile pornite în China spre a face pace, vor conturba chiar şi subredă pace din Europa, susţinută de alt cum cu atâtea sforţărĭ.

Transvaal. O luptă hotărîtóre a avut loc la Belfast. Buriĭ fiind alungaţĭ generalul Roberts a publicat o proclamaţie prin care declară că a anexat republica transvaaliană la marele imperiŭ britanic. Ast fel acum în sudul Africeĭ nu maĭ esistă nicĭ republica Orangeluĭ nicĭ cea din Transvaal. Resboiul înse nu va fi terminat. Buriĭ se retrag tot spre mează-nópte şi ocupă poziţiĭ aprópe inespugnabile şi de acolo vor nelinisci şi maĭ departe pe Englezĭ, cărora rĕsboiul acesta le-a costat enorme sume de banĭ.

După cum se şi anunţă deja generalul Buller a avut o ciocnire cu gener. Botha, care a ţinut tótă ziua. Armata engleză a scăpat numaĭ cu sosirea nopţiĭ lăsând printre stâncĭ o mulţime de răniţĭ. De altă parte chiar Roberts raportéză, că în jurul Johannisburguluĭ aŭ apărut maĭ multe cete de burĭ comandate de generalul De Wett, despre care nu mult se scornise că a fost alungat în Oranj şi că a murit.

Se vede dar, că luptele acesta de guerilla vor continua şi maĭ departe a nelinisci pe englezĭ, pricinuindu-le marĭ pierderĭ.

Aşa dar o nóuă reuniune. O ghiciţĭ? Nu cred, deşi dacă va-ţĭ roti privirea în jur de voĭ, aţĭ afla îndată scopul aceste reuniunĭ.

Uitaţĭ, acesta strănută întruna, celalalt tuşesce, al treilea de abia spune o vorbă, al patrulea mereŭ îşĭ . . . . dar nu ne impórtă ce face al patrulea, destul că cu toţiĭ suferim de guturaĭ.

A! aşadară o reuniune în potriva guturaiuluĭ.

Scii, că escĭ caraghios!

Dar nicĭ vorbă: eŭ vreaŭ o reuniune *contra salutatuluĭ cu pălăria.* Da, da! contra sa-lu-ta-tu-luĭ prin ri-di-ca-rea pă-lă-riĭ. Uite toţĭ prieteniĭ acestia aŭ căpătat guturaiŭ salutând prin ridicarea pălărieĭ. Şi de ce lipsă? Par că n'aĭ putea tot aşa de bine să-ţĭ ridicĭ numaĭ degetele şi să spuĭ din gură salutul trĕbuincios.

E şi prost obiceiŭ. Ceĭ maĭ mulţĭ carĭ îşĭ ridică pălăria nu spun o singură vorbă. Ce vor fi gândit în inima lor n'am plăcere să sciŭ.

Să facem decĭ o reuniune a acelora, carĭ salută fără de aşĭ ridica pălăria.

Idea nu e nóuă. Acum când sîntem ceĭ maĭ mulţĭ rĕciţĭ, am credut, că nu e rĕŭ să o ventilez din noŭ.

Dacă vreţi sint gata şi statutele, vi le pot spune:

§. 1. Toţĭ membriĭ reuniuneĭ se obligă a nu maĭ saluta prin ridicarea pălărieĭ, ci numaĭ prin ridicarea degetelor, de asemenea nicĭ nu aştéptă să fie salutaţĭ în alt chip.

§. 2. Ceĭ ce vor lucra în potrivă, să se pedepséscă cu 10 filerĭ în favorul colecteĭ cruceriuluĭ.

Şi-ĭ gata! Nu trĕbue preşedinte, un secretar, cassar, nu nimic. Un singur lucru. Am ruga direcţia casseĭ centrale să facă la stradă o apertură, cum e la postă bună óră, în care toţĭ ceĭ ce vor lucra în potriva acestor statute să şi pótă arunca pedépsa.

Ce bine ar fi! Cilindrul cutăruĭ nu ar maĭ fi scos din formă. Pălăria sistem bur a celuialalt va fi tot aşa de frumósă, nicĭ o urmă de murdărie n'ar maĭ fi pe marginile pălărieĭ celuialalt, tóte ar fi în cea maĭ bună ordine. N'ar maĭ fi guturaĭ şi batistele nóstre şi-ar păstra curăţenia frumósă şi albă. Şi . . . . colónele sublinieĭ sînt pline, „foiţa" e gata şi eŭ scăpat de încurcătură.

Belgiŭ. Bĕtrânul rege a Belgiuluĭ are de gând să abzică de tron în favorul conteluĭ de Flandra, care încă va abzice apoĭ şi tronul va reveni fiuluĭ sĕŭ prinţul Albert. Săturat de nĕcasurile ce ĭ-aŭ pricinuit domnia, regele s'ar retrage în o vilă ce chiar acum şi-o zidesce, ér o mare parte a anuluĭ ar călători pe mare.

Turcia. Zilele acestea Sultanul şi-a serbat aniversara a 25-a a suireĭ sale pe tron. Misiunile estraordinare pe carĭ aprópe fie care stat le-a trimis la Constantinopol, scrisorile autografe orĭ telegramele domnitorilor trimise din acest prilej, aŭ întărit tot maĭ mult convicţia, că a trecut timpul, când împărţirea imperiuluĭ turcesc se considera ca cestiune de timp. Faţă cu unele state atât de neputincióse din peninsula balcanică, susţinerea Turcieĭ e o necesitate.

Cum spun ziarele de din colo ministruluĭ Marghiloman şi suiteĭ sale i-s'a făcut una din cele maĭ strălucite primirĭ. Cu acéstă ocasie dsa s'a convins de viile simpatiĭ ce România are în Stambul, şi pe care toţĭ ómeniĭ politicĭ aĭ Turcieĭ o arătă regatuluĭ vecin în conflictul bulgăresc. Se asigură, că o strălucită satisfacţie se va da Românieĭ; maĭ mult încă se vorbesce chiar de o convenţie militară româno-turcă.

Corespondinţe.

După serbărĭ.

Alba Iulia 4 Sept. n.

Stăm şi acum sub impresiunea serbărilor mărețe sevârşite aci întru amintirea sf. Unirĭ. Şi multă vreme viŭ va rĕmâné în minţile nóstre tabloul înălţător de inimĭ, care ne pune înaintea ochilor pe Mitropolitul Victor călcând pe drum de florĭ spre sfînta Mănăstire a Bělgraduluĭ, unde zac osemintele înaintaşuluĭ sĕŭ Atanasiŭ, întâiul Mitropolit unit. Multă vreme zidurile miceĭ bisericuţe vor păstra cu sfinţenie glasurile de rugăciune ce s'aŭ înălţat la tronul veciniculuĭ Dumnezeŭ, pentru mântuirea nóstră, pentru ca dragostea, pacea şi unirea să-şĭ afle statornic sălaş în mijlocul nostru. Multă vreme ne vom simţi pătrunşĭ de un sfînt fior, aducêndu-ne a minte de acele multe miĭ de ómenĭ, carĭ aŭ alergat aci, spre a dovedi alipirea lor către sf. biserică şi dragostea către ilustrul cap al bisericiĭ nóstre.

Special pentru noĭ româniĭ din Alba Iulia manifestaţia făcută Esc. Sale Mitropolituluĭ Victor, deşi aprópe spontană, totuşĭ are o netăgăduită însemnătate.

A mers vestea, că dóră nicăirĭ nu trăiesc maĭ despărechiaţĭ Româniĭ, ca tocmaĭ aci, unde maĭ ales ar trebui să fie uniţĭ şi tarĭ, spre a se apăra în potriva puhoiuluĭ cutropitor a străinilor. Avem patru parochiĭ, şcolĭ confesionale, institut de credit, câte va prăvăliĭ românescĭ, dar lipsesce cimentul, care să ne adune spre o ţintă şi scop comun, lucrăm fie care în cătrăŭ ne trage capul şi ast fel saŭ nu prosperăm de loc, saŭ tare încet.

La serbările din 28 Aug. o parte a inteliginţeĭ române ne-am trezit de o dată solidarĭ, lucrând împreună cu îndoite puterĭ. Şi toţĭ ceĭ cu inimă curată ne-am înveselit.

Meritul revine tinĕruluĭ doctor *Alesandru Fodor*, care maĭ mult ca orĭ cine a luptat din rĕsputerĭ, ca să dispară dintre noĭ neînţelegerea şi ca pace să se facă.

Sîntem veselĭ de acest început mult promiţĕtor şi dorim din inimă, ca acéstă lucrare bună să nu se oprescă aci, ci să mérgă maĭ de parte, spre onórea nóstră. E vremea să ne dăm bine samă, de posiţia ce ocupăm şi să ne grăbim a ne întinde cu dragoste mâna la o frăţéscă şi unitară lucrare.

Deie Dumnezeŭ ca presenţa Mitropolituluĭ Victor şi preţióseIe sale cuvinte, să ne fie de un îndemn la unire şi dragoste şi munca druluĭ Fodor să ajungă cât maĭ curênd la dorita ţintă.

De încheire adaug, că Sp. Dnă *Victoria Dr Erdélyi* din Orăştie a adus şi depus pe mormîntul Mitropolituluĭ Atanasie o preafrumósă cunună de roze, care cu ocasiunea serbărilor a atras atenţia tuturor. Felicităm pe Dna Erdélyi de acest act de pie aducere aminte.

— grad.

De pe sate.

— 5 Sept. n.

Orĭ de câte orĭ e vorba să se facă ceva pentru poporul ţĕran, tot de una aceia carĭ maĭ întâiŭ chemaţĭ sînt să deie mână de ajutor, sînt preoţiĭ şi învĕţătoriĭ.

Prin nemijlocita atingere în care trăiesc aceştĭ doĭ factorĭ cu poporul de la sate, aŭ cea maĭ mare posibilitate de a infiltra în eĭ sentimente bune şi folositóre, regule de viaţă, dragostea de biserică şi neam.

Durere înse, că în acéstă lucrare maĭ adese orĭ se găsesc indivizĭ ignoranţĭ, carĭ le pun beţe în róte, le zădărnicesc orĭ ce activitate şi maĭ mult încă, strică cu reutatea lor, tot aceea ce preotul şi învĕţătorul cu muncă plină de ostenélă, ţin să facă. Ómeniĭ aceştia sînt maĭ rĕĭ, ca orĭ ce. Cu eĭ nu poţĭ discuta, nu le poţĭ dovedi soliditatea principiilor tale căcĭ n'aŭ inteligenţa necesară ca să te pricépă.

Din nefericire şi în comuna Velţ se află un ast fel de individ, care sub titlu că ocupă o funcţie în aceea comună, cércă să-şĭ valideteze tot de una vederile sale, fie acele orĭ cât de perverse. Zădarnice sînt tóte ostenelele harniculuĭ preot din aceea comună, notarul Moldovan îndeamnă poporul să nu-l asculte, şi din potrivă îl silesce la tot felul de lucrurĭ contrare învĕţăturilor creştinescĭ. Faţă cu ast fel de indivizĭ n'aĭ cuĭ să te plângĭ, eĭ sînt susţinuţĭ de ceĭ maĭ marĭ, pentru că lucrarea lor duce la ruinarea şi nimicirea poporuluĭ şi asta e un ideal al duşmanilor noştri.

Am adus acest cas trist numaĭ spre a dovedi, că dacă noĭ ceĭ de la sate nu putem lucra pentru deşteptarea poporuluĭ şi afară de biserică şi şcóla, adese nu indolenţa nóstră e pricină, ci aceste fapturĭ pe carĭ Dumnezeŭ, par'că înadins le trimite asupra capuluĭ nostru.

Şi eŭ cred, că dacă aşa nĕcasurĭ avem noĭ, cu ómeniĭ noştri, cât de mult vor trebui să lupte alţiĭ cu străiniĭ!

Tîrnăveanul.

Avis.

P. T. Domniĭ carĭ voesc să asiste la serbările, ce se vor aranja în Blaş din incidentul iubileuluĭ ducentenar al Sf. Unirĭ, binevoiéscă a se adresa în causa cuartiruluĭ Mon. *Aron Papiŭ,* asesor consit. cel mult până la 15 Sept. n.

Comitetul aranjator.

Convocare.

Subscrişiĭ, din încredinţarea colegilor noştri, convócăm pe toţĭ foştiĭ conşcolarĭ carĭ aŭ făcut esamenul de maturitate la gimnasiul din Blaş în anul 1888, la o întâlnire frăţască aicĭ în Blaş pe 18 Septembre n. 1900.

Reamintind tuturor colegilor noştri devisa drapeluluĭ sub care ne-am grupat înainte cu 12 anĭ, devisă care sună:

„Prin şcólă la lumină.
Prin lumină la unire
Prin unire la tărie şi mărire"

îĭ rugăm pe toţĭ conform legătureĭ nóstre de atuncĭ, să nu întrelase acest bun prilej de întâlnire pentru a renoi vechile legăturĭ de prietenie, a ne da samă de ce am făcut până acum şi a ne înţelege cum am putea în acest an iubilar să realisăm măcar o părticică din devisa program — ce ne-am ales înainte cu 12 anĭ.

Blaş, 1 Septembre n. 1900.

Dr George I. Anca, medic. **Iuniŭ B. Micu,** ofic. consistorial.

Dr Elie Dăianu, profesor. **Corneliŭ Teaha,** adm. protopopesc.

Nr. 556—1900.

Concurs.

Pentru ocuparea unuĭ post de învĕţătóre pentru lucrul de mână la şcóla civilă de fete a Asociaţiuniĭ se publică concurs.

Doritórele de a ocupa acest post aŭ să presente următórele documente:

a) atestat de botez;

b) document despre cualificaţiunea cerută prin legea statuluĭ pentru ocuparea posturilor de învĕţătóre la şcólele civile;

c) o arătare despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de până acum;

d) un atestat despre cunoscinţa în teorie şi în praxă a lucruluĭ de mână femeĭesc;

e) să dovedéscă, că vorbesce bine românesce şi ungiuresce, eventual şi nemţesce.

Vor fi preferite acele concurete, carĭ aŭ cualificaţie din óre care categorie de studiĭ, îndeosebĭ din grupul limbilor.

Învĕţătórea suplentă primesce o remuneraţie anuală de 600 coróne, solvită în rate lunare anticipative, şi întrégă întreţinerea în internat.

Învĕţătórea angajată va avea să dee directóreĭ mână de ajutor la agendele internatuluĭ. Postul este de a se ocupa cu 1 Octobre a. c.

Concursele sînt a se înainta până la 20 Septembre a. c.

Din şedinţa comitetuluĭ central al Asociaţiuniĭ, ţinută în Sibiŭ la 3 Sept. 1900.

Dr Il. Puşcariŭ Vicepreşed. **Dr Beu** secr. II.

NOUTĂŢĬ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Bunul credincios: *Dumitru Giurgiŭ cu soţia sa Opriţa* în sĕmn de omagiŭ cătră s. biserică şi din fericita ocasiune a ĭubileuluĭ de 200 anĭ a unireĭ cu biserica Romeĭ şi a anuluĭ celuĭ sfînt, aŭ dăruit bisericeĭ nóstre o sfîntă Evangelie frumos ornamentată şi solid compactată în preţ de 200 cor. Pentru acéstă faptă marinimósă în numele curatoratuluĭ aduc donatorilor căldurósele mele mulţumite, rugând pe prea bunul Dumnezeŭ să le îndelungéscă firul vieţiĭ cu zile fericite. În legătură cu acésta se aduce laudă şi mulţumită şi Domnuluĭ Ĭ. Domşa compactor de cărţĭ în Blaş pentru silinţa arĕtată în compactarea acesteĭ sf. Evangelie lucrată cu multă sirguinţă şi iscusinţă. Valea Dêlşiĭ, tractul protopopesc al Ulpieĭ-Traiane, diecesa Lugoşuluĭ. *Michail Pop* preot gr. cat.

Din archidiecesă. *Vasile Urzică* preot noŭ ordinat a fost dispus admin. parochial în Blăşel, distr. Mediaş, — *Valer Rus* în Ţăgşor, distr. Cătina. — *Basil Murĕşan* în Hăşmaş, distr. Indol şi *Traian Hădărean* în V. Cămăraş, distr. Coşocna.

Scirĭ personale. Dl preposit *Ioan M. Moldovan* a plecat Mercurĭ sara la Băile-Herculane, spre a conduce adunarea generală a Asociaţiuniĭ.

Sfinţire de biserică. Dumineca trecută s'a binecuvîntat frumósa biserică din Căşeiŭ, diecesa Gherleĭ, care a costat aprópe 15000 fl. Actul binecuvîntăriĭ l-a sevîrşit delegatul episcopesc, canonicul *Ioan Georgiŭ,* asistat de protopopul tractual *Ioan Goron* şi prof. *Dr Ales. Gheţe.* Biserica este pompósă şi meritul ridicăriĭ eĭ revine zelosuluĭ preot *Ilie Centea* şi harniculuĭ popor din Caşeiŭ, carĭ n'aŭ cruţat nimic spre a edifica un vrednic locaş luĭ Dumnezeŭ. A fost de faţă multă lume de pe valea Someşuluĭ.

Aniversarea morţiĭ luĭ Vasile Alesandri. Marţĭ la 4. crt. s'aŭ împlinit 10 anĭ de la mórtea dulceluĭ poet de la Mircescĭ, a luĭ Vas. Alesandri. Din acest prilej dl Vulcan redactorul „Familiĭ" din Orade, a avut fericita ideea de a consacra un numĕr întreg memoriĭ nemuritoriuluĭ poet, publicând pe lângă portretul luĭ, maĭ multe scrisorĭ inedite, şi articliĭ referitorĭ la activitatea-ĭ literară.

Asociaţiunea la Băile-Herculane. Programul adunăriĭ generale şi al festivităţilor organisate de Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român la 9 şi 10 Septembre n. este următorul: 1. Duminecă la órele 11 diminéţa se va oficia un serviciŭ divin cu chemarea Duhuluĭ Sfînt la biserica gr. or. din Băile-Herculane, după care va urma deschiderea adunăriĭ. 2. După amiazĭ, la óra 3, se vor ceti diferite disertaţiunĭ, în sala teatruluĭ, de cătră d. dr. Vuia şi d. Patriciŭ Drăgălina, profesor. Subiectul acestor disertaţiĭ va fi privitor la istoria băilor Herculane, şi la istoria Bănatuluĭ. După acéstă lectură, vor avea loc în grădina Maierhof jocurĭ populare la carĭ vor participa miĭ de ţăranĭ din Bănat. Un comitet de dómne va premia costumele cele maĭ frumóse, şi se vor dărui participanţilor ţăranĭ 1000 scrierĭ populare. 3. Sara, la 9 óre, se va da în sala de cură un concert de admirabilul cor din Lugoş, condus de măestrul Vidu ajutat de domnişórele Virginia Gall şi Dora Vuia. La acest concert îşĭ va da concursul şi muzica regimentuluĭ 33 din Arad. 4. Lunĭ la 10 óre diminéţa va fi ultima şedinţă a Asociaţiuneĭ; la 2 óre se va da un banchet, ér sara la 9 óre, un bal splendid în folosul Asociaţiuneĭ. Marţĭ se vor face escursiunĭ cu vaporul pe Dunăre, de la Orşova în sus până la Cazane, şi în jos până la Turnu-Severin. Escursioniştiĭ vor rĕmânea nóptea în Severin.

Hymen. *Niculae Racoviţan* cleric abs. anunţă căsătoria sa cu d-şóra *Anuţa Blaşiŭ,* ce se va ţiné la 16 Sept. n. în biserica gr. cat. din Şeuşa sĕc.

Concertul italian din 1 Sept. n. aranjat de dl şi dna Albertoni a întrecut tóte aşteptările. Dna Albertoni cu vocea sa sonoră, clară, plină şi cu un registru estins, atât în Raconto din Cavalleria Rusticana, cât şi în Serenata de Milleli, a sciut să ne arete adevĕrata artă a musiceĭ italiane. Dsa a fost rechemată după fie care bucată şi la aclamările publiculuĭ a cântat piese a fară de program. Sign. Albertoni ca pianist şi componist ne-a dovedit o desteritate de un musician rumegat. Nu maĭ puţin a plăcut dl Vancea Ioan ca declamator. Acest concert a avut un venit curat de 140 cor. carĭ s'aŭ depus la Patria în favorul regulăriĭ strădeĭ celeĭ nóue. Aŭ suprasolvit cu acest prilej Rev. Dr Hossu cor. 2·40, dl Simonffy A. cor. 2. dl G. Vancea 80 fil. şi dl Emil Sabo 40 fil. Ţinem să mulţumim şi noĭ dluĭ şi dneĭ Albertoni, carĭ prin acest concert ne-aŭ procurat nu numaĭ câte va momente de deliciŭ, ci aŭ realisat şi un venit în favorul oraşuluĭ nostru. Fie ca pretutindenea Dlor să fie întimpinaţĭ cu dragostea şi simpatia ce aŭ aflat-o la noĭ!

Convenire colegială. Subscrişiĭ prin acésta ne luăm libertate a conchema *convenirea colegială,* ce va avea loc la *17 Septembre st. n. a. c. în Blaş.* — la care convenire sînt rugaţĭ a participa — conform votuluĭ dat — toţĭ învĕtătoriĭ, carĭ în anul şcol. 1895/6 aŭ absolvat cursul pedagogic la institutul preparandial gr. cat. din Blaş. N. B. Duminecă în 16 Sept. la 6 óre p. m. consfătuire prealabilă. *Teodor Stoia* înv. dir. în Vestem. *Ioan Pampu* înv. prim. în A.-Iulia.

Ciuma. Grozavul flagel s'a încuibat în oraşul Glaskow din Irlanda şi ameninţă, ca de acolo să se lăţéscă în Europa. Spania care are maĭ mult de s face cu acest oraş a dispus carantină pe tóte năile ce vin din portul de la Glaskow. Numĕrul bolnavilor trataţĭ în spital este de 13 acel a casurilor suspecte de 103.

Înscrierile la gimnasiul nostru s'aŭ încheiat cu următorul resultat: aŭ fost primiţĭ în cl. I. 68., cl. II. 68., cl. III. 68., cl. IV. 48., cl. V. 56., cl. VI. 66., cl. VII. 51., cl. VIII. 38., în total 463. elevĭ, cu 7. maĭ puţinĭ ca în an. tr. de şi clasele paralele acum sînt cassate.

Gróznic incendiŭ. În 22 August a. c. la 5 óre d. a. escându-se un foc în comuna nóstră, din pricina unor pruncĭ rĕŭ crescuţĭ, şi ajutat fiind focul de un vînt puternic, a prefăcut în cenuşe 75 de edificiĭ economice şi 44 de locuinţe, peste tot 119 edificiĭ. E cu atât maĭ dureros, căcĭ chiar în timpul acesta şi-aŭ fost adunat economiĭ tóte cele trebuincióse peste an, ma nice nu apucaseră să îmblătéscă, şi asiguraţĭ numaĭ 16 proprietarĭ aŭ fost. Trebue să verse omul lacrimĭ vĕdĕnd 55 de familiĭ, la carĭ le-aŭ ars tot, cu 6—7 copiĭ stând golĭ şi flămândĭ pe sub pomiĭ pârliţĭ de prin grădinĭ. E drept că s'aŭ aflat numaĭ de cât inimĭ nobile, carĭ momentan aŭ sărit în ajutorul nenorociţilor, pe cum: marele proprietar din Gelmariŭ Berivai János, dl notar din Jibot Fridman Livius şi comunele învecinate, trimeţind pâne şi banĭ spre a fi împărţiţĭ la nenorociţĭ. în numele cărora le esprim mulţumită şi pe acéstă cale, până se va face o socótă generală. Acest ajutoriŭ deşi însĕmnat totuşĭ a fost puţin pentru atâţa nenorociţĭ. Subscrisul din aceste cause în numele nenorociţilor vin a mĕ ruga de Prea Onorata Redacţiune să binevoéscă a publica un „apel" cătră toţĭ creştiniĭ binevoitorĭ, să contribue cu filerul lor în favorul sus numiţilor nenorociţĭ. Contribuirile marinimóse rog să se trimita la adresa „Comitetul de caritate" în Vaidei u. p. Szászváros. *Iosif Popoviciŭ* preot gr. cat.

Episcopiĭ române gr. ort. „Magyarország" de azĭ publică o telegramă din Sibiŭ de cuprinsul, că consistoriul mitropolitan a hotărît să propună congresuluĭ bisericesc înfiinţarea alor treĭ Episcopate nóue în Ardeal şi părţile ungurene.

Întreprindere laudabilă. Dl *Vas. C. Osvada* a aranjat la Sibiŭ o agenţie comercială. Scopul principal al acesteĭ agenţiĭ e să împretinéscă poporul cu afacerile de negoţ şi industrie, să câştige nóuĕ isvóre de venit pentru ţăranĭ, dar maĭ ales să rĕspândéscă cusĕturile şi portul românesc. Felicităm pe dl Osvada, de acest început vrednic de tótă lauda şi dorim ca munca să fie încasată cu deplin succes.

Dare de samă şi mulţămită publică. Venitul petreceriĭ aranjate în favorul şcoliĭ din Şinca a fost de 24 florenĭ şi 18 cr. v. a. Suprasolvirĭ şi oferte marinimóse am primit de la următoriĭ P. T. Domnĭ: Iuliŭ Dombradi pretor Şercaia 40 cr., Vitállyos Schnell comerciante Şercaia 1 fl., George Herseni student absolut Hêrsenĭ 40 cr., Ioan Fĕtu înv. Comana inf. 40 cr., Ioan Gavrilă vice notar Hêrsenĭ 40 cr., Rósner Mihály veterinar Şercaia 40 cr., Simsi Lazar comerciante Şinca veche 50 cr., Tămaş Pop cancelist not. Comana inf. 40 cr., Sabin Grădină comerciante Făgăraş 40 cr., Dimitrie Bărbat preot Şercaiţa 20 cr., George Bărbat înv. pens. Şercăiţa 10 cr., Iosif Popa meseriaş Şinca veche 20 cr. Priméscă toţĭ aceştĭ marinimoşĭ domnĭ şi pe calea acésta, sincera mulţămită. Şinca vechie 24 August 1900. Pentru comitetul aranjator *Ion Pop* înv. dirig. cassar.

Mulţămită publică. Cu ocasiunea petreceriĭ de vară aranjată de inteligința română din Benic la 12 Aug. st. n. a. c. ca din venitul aceleia să se pună basa la un fond, pentru cumpĕrarea unuĭ clopot mare la sfînta biserică gr. cat., aŭ binevoit a ne onora cu suprasolvirĭ următoriĭ st. domnĭ: Greg. Sêrb preot Teuş 2 cor., Iac. Muntean înv., Gavrilă Raţiŭ propr., Ĭ. Duma propr. câte 1 cor., Ştefan Pop ştud. 30 fil., A. Pataki înv. Mihalţ 2 cor., Valeriŭ Dăian not., F. Boţan preot Bărăbanţ, Enea Barb propr. Cricăŭ câte 1 cor., Virg. Stanciŭ cleric Straja 20 fil., Aug. Marcu cleric abs. Dumitra 20 fil., Eug. Pĕcurar cleric 40 fil., Nic. Berghian cleric. Aur. Pĕcurar ştud., Nic. Frăţilă înv. câte 20 fil., A. I. Pĕcurar ştud. 19 fil. din Tür, Isidor Raica preot Galda sup., Patriciŭ Marcu preot Tĕŭ câte 2 cor., V. Medieşan propr. Buc. grânósă. S. Andreiŭ subnot. Sântimbru câte 1 cor., D. Chirilă. S. Chirilă câte 4 cor. din Lacrăm. Midu Truţa Sâncel 1 cor., Sim. Marcu preot 40 fil., Dion. Dancea înv. 30 fil. din Gârbova inf., N. Moldovan contab. 60 fil., Ioan Bota propr., Ioan Rusan propr. câte 1 cor., Petru Nicóră 2 cor. din Alba Iulia, Ĭ. Repede morar 40 fil. din Mesentea, Reinbold Olivér 10 cor., Atila Sereş 5 cor., Teofil Frâncu, Hathazy Ferencz, A. Masticĭ, Rem Cristea jude, Amos Frâncu preot, Aron Bĕtĕcuĭ not. cerc., Nic. Bĕtĕcuĭ înv., Petru Pascu, G. Spatăcean înv. câte 2 cor., Ioan Bĕtĕcuĭ cleric, Ĭ. Stan, Laur. Frâncu, D. Truţa şi Klein Mor câte 1 corónă toţĭ din Benic, cărora şi pe acésră cale li se esprimă căldurósă mulţumită. În numele comitetuluĭ *George Spătăcean.* — Subscrişiĭ în numele credincioşilor gr. cat. din Ciucea ne ţinem de plăcută datoriuţă a esprima cea maĭ căldurósă mulţămită On. preoţimĭ participante la serbările ĭubilare de la Mânăstirea Strĕmbeĭ — în special Prea On. Domn protopop Ioan Haţegan, — pentru marinimosul ofert de 10 coróne, colectat în favorul biseriiĭ nóstre. Ciucea la 6 Sept. 1900. *Iuliŭ Truţa* adm. paroch., *Brudască Tóder* curator prim.

Necrolog. Tinĕrul profesor de la gimsiul din loc Emil Sabo, a fost lovit de nemărginita durere de a-şĭ pierde pe tatăl sĕŭ *Gregoriŭ Sabo,* paroch în Aiton, mort în 6 crt. în al 56. an al etăţiĭ şi 31. al preoţieĭ. — Sincere condolenţe ĭubituluĭ nostru prietin!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfîntuluĭ Augustin.

VII.

(Continuare.)

Privirea acésta mângâie durerea, acésta susține sufletul între schimbarea continuă a lucrurilor. Fericit este cel, ce privesce lucrurile din o așa înălțime, — și se delectéză saŭ cel puțin să mângâie în trecerea acelora. Dar pe timpul istorieĭ nóstre triste Augustin nu s'a fost ridicat încă la o așa înălțime. De pe buzele sale numaĭ plângerile resunaŭ. Și-a ridicat, ce e drept, ochiĭ spre ceriŭ, dar L'a aflat gol; n'a vĕḑut în el alt ceva de cât fantóme, carĭ nu-ĭ puteaŭ mângâia. Ce a putut așa dară face alt ceva, de cât că orbesce să-șĭ caute distracție și uĭtare în sciință. Augustin a probat-o, a luat pĕna în mână și a scris primul sĕŭ op.

Obiectul acestuĭ op arată, că ideile luĭ Augustin pe timpul acesta ĭșĭ luaseră o direcțiune maĭ înaltă, și că pasiunea sa să liniștise în cât va. El a voit să scrie un studiŭ despre frumos. Ce iubesce fiesce care din noĭ, dacă nu frumosul? Ce caută tinĕrul în visurile sale, cu ce se ocupă bĕtrânul cufundat în vremile trecute? Ce cerem de la natură, de la ceriŭ, de la mare, de la munțiĭ giganticĭ, de la ómenĭ, de la artă? În cătrăŭ țintesc puterile nóstre? Óre nu frumosul e centrul dorințelor nóstre? Dar apoĭ ce e frumosul? Și Augustin din tradițiile luĭ Plato și Cicero, și din ideile frumóse, ce-ĭ umpluseră sufletul, definesce, descrie, desvóltă cu deamĕruntul, că ce e frumosul?

Acésta carte, pe care și astăzĭ am ceti-o cu plăcere, de óre ce ne-ar presenta spiritul luĭ Augustin în prima-ĭ înflorire și ar arunca lumină peste inima unuĭ tinĕr de 24 anĭ, n'a fost cetită de nime cu atâta căldură ca de S. Monica; și putem crede, judecând după cuvintele luĭ Augustin, că ĭĭ causa bucurie și mângâiere.

Nu conținea nimic ce ar fi vĕtămat credința mameĭ sale saŭ l'ar fi tradat de un sectar preocupat, care în aniĭ de maĭ înainte s'a nisuit a ruina și în alțiĭ credința pe care el însușĭ o perduse. Și probabil, că frumseța stiluluĭ, sublimitatea cugetărilor și puritatea simțemintelor aŭ întărit presimțirea în inima de mamă adânc prevĕḑĕtóre, că un spirit ca și a luĭ Augustin nu va pute rĕmâné pentru tot de una depărtat de Dumnezeŭ, care singur ĭĭ putea îndestuli aspirațiunea. Înse în punctul acesta nu putem face de cât numaĭ coniecturĭ, de óre ce secliĭ trecuțĭ nu ne-aŭ păstrat acésta carte.

Acésta primă încercare a uneĭ elocințe erumpĕnde a dispărut, pe cum dispare roșeța auroreĭ — prevestitórea rĕsărituluĭ de sóre — când acesta lucesce în tótă splendórea sa pe ceriŭ.

A fară de cultivarea poesieĭ și a artelor frumóse Augustin s'a ocupat a dese orĭ — ba putem zice că în tótă viața sa — și cu sciințe maĭ seriose, dar tot așa de frumóse, ca și cele amintite, pe cum: cu cultivarea sciințelor matematice, astronomice și naturalĭ, pe carĭ le studia cu o pasiune îndătinată. Spre resolvarea cestiunilor grele și-a încordat tóte puterile minteĭ sale luminate. Cu deosebire îl delecta armonia dintre matematică și artele frumóse și relațiunea dintre musică și poesie. Maĭ târziŭ acésta relațiune a esplicat-o fórte original și temeinic făcĕndu-șĭ interesante și mărindu-șĭ studiile cu considerațiunĭ generalĭ scóse cu deosebire din filosofie. Ast fel Augustin prin cultivarea artelor frumóse, a poesieĭ, astronomieĭ și sciințelor naturalĭ s'a ridicat de pe trĕptă pe trĕptă până la Dumnezeŭ, pe care l'a cunoscut după metodul spiritelor marĭ în fundamentul, centrul și culmea tuturor lucrurilor și în acésta privință nime nu l-a ajuns. Curiósă înse ușor se póte esplica împrejurarea, — ce aproba presimțirea mameĭ sale, care după cum scim în continuŭ îndemna pe fiul sĕŭ la sciință maĭ înaltă, încredințată fiind, că aceea îl va conduce la Dumnezeŭ — că adecă Augustin tocmaĭ prin cultivarea sciințelor maĭ ales naturalĭ și matematice a început a se îndoi despre adevĕrul Manicheismuluĭ și a simți neliniște în consciință. Étă cum se întîmplă!

Manes — nu să scie din ce causă — la învĕțăturile sale despre Dumnezeŭ și suflet, carĭ fără îndoielă eraŭ greșite, înse arĕtaŭ resolvarea maĭ nóuă a întrebăreĭ eterne despre destinățiunea omuluĭ, a adaus o mulțime de însemnărĭ despre *solstițiŭ* (întórcerea sóreluĭ) și întunecimea de sóre și lună, și pe aceste pe cum tóte cele alalte învĕțăturĭ, deși le-a scos din autorĭ fórte vechĭ, le-a numit: *revelațiune divină*. Înse fiind că era neespert în aceste sciințe, sistemul sĕŭ greșit nu în un singur punct, conținea lucrurĭ combătute pe basa observărilor celor maĭ acurate și a descoperirilor celor maĭ nóuĕ a astronomilor Romanĭ. Augustin cetind aceste lucrurĭ întru atâta se revóltă, în cât abia ĭșĭ veni în fire. Cine-ĭ putu inspira atâta cutezanță să vorbéscă despre un lucru pe care nu-l cunósce? Ce încredere poțĭ avé în un atare om? Dacă greșesce atât de tare în lucrurĭ ce se pot controla, cum să-ĭ credĭ, că spune adevĕrul în atarĭ lucrurĭ, carĭ trec peste minte? [1]) Îndemnat pe basa acesteĭ descoperirĭ la o scrutare maĭ profundă, în dată ce s'a ocupat maĭ serios cu învĕțăturile luĭ Manes vĕḑu că acelea sînt pline de contraziceri.

A fară de acésta inima luĭ Augustin o maĭ rănĭ și un anumit Helpidiŭ, care călĕtorind cu puțin maĭ înainte prin Cartagena în vorbirile sale publice, a atăcat Manicheismul desvĕlind contrazicerile aceluia cu sine însușĭ și cu Scriptura Testamentuluĭ vechiŭ și noŭ.

Acésta rană la început nicĭ că a luat-o în samă, acum înse după esperința sa făcută de o dată o simți din noŭ și căḑu într'o mare îndoielă. [2])

Trecuseră 5 anĭ de când Augustin s'a fost întors de la filosofia vechă păgână, care ĭ-a servit numaĭ de o basă nestatornică și pe care nu putea edifica ceva durabil, și étă astăzĭ, când pătimesce și are lipsă de un loc de repaus sigur, pe care să-șĭ pună capul — dacă trebue să pătiméscă pe acest pămînt — de o dată, învĕțăturile luĭ Manes se întunecă dinaintea luĭ. El spera, că acĭ va afla o lumină stătornică și sigură de care avea atâta lipsă; dar étă spiritul începe a dubita și vermele neliniștireĭ ĭĭ róde inima.

Ca să spunem adevĕrul curat și să lămurim acel lucru secret, pe care îl numim suflet, maĭ adaugem că nu numaĭ partea cea maĭ nobilă a natureĭ luĭ Augustin doria ferbinte adevĕrul, siguranța și pacea, ci acésta dorință avé și un isvor maĭ dejositoriŭ și nerușinat.

Augustin se simția bine în brațele acesteĭ eresiĭ comóde, pentru că nu-ĭ împedeca pasiunile și șĭ doria să-ĭ rĕmâuă credincios. Neliniștit fiind de începuturile aceste nesiguranțe, pe care nu doria a o maĭ mări și temĕndu-se de recăderea în acele îndoielĭ, carĭ ĭ-aŭ causat atâtea durerĭ, ceru sfat de la capiĭ Manicheilor. Înse în zădar strimtoria cu întrebările cele maĭ chiare și maĭ esențiale pe ceĭ ce figuraŭ ca capiĭ și învĕțațiĭ secteĭ, — nime nu-ĭ pot da deslușirea cerută. Pe cât eraŭ de istețĭ și bunĭ de gură în combaterea învĕțătureĭ contrare, pe atât eraŭ de debilĭ când trebuiaŭ să-șĭ apere învĕțătura lor. Semĕnaŭ — așa zice el — cu aceĭ vĕnătorĭ istețĭ, carĭ ĭșĭ așeḑă cursele în jurul fântâneĭ și ca să înșele pasĕrile însĕtate sécă și astupă cu frunḑă tóte cele alalte isvóre. Ast fel Manicheiĭ credeaŭ, că aŭ făcut destul resturnând sistemele contrarie.

Acéstă procedură póte succede față de spiritele simple. Mintea luĭ Augustin înse era cu mult maĭ ageră de cât să nu fi observat slăbiciunea aceasteĭ secte. — Ast fel sufletul luĭ începu a se neliniști și a suferi, de óre ce sĕtos de adevĕr nemărginit, singur corĕspunḑĕtoriŭ dorințelor sale, nu a aflat de cât suposițiĭ deșerte. Atuncĭ el făcu încercărĭ nóuĕ, strimtori din noŭ pe Manicheĭ, ĭșĭ repeți din noŭ întrebările, fără înse de a primi vre un rĕspuns, care să-ĭ fi redat liniștea sufletéscă.

Pentru ca să-l liniștéscă și să-l înduplece óre cum va la răbdare, Manicheiĭ ĭĭ anunțară, că nu peste mult va sosi un episcop de al lor cu numele, *Faust* — un bărbat fórte învĕțat, care pe cum spuneaŭ eĭ ĭĭ va combate tóte obiecțiunile, ĭĭ va resfira tóte îngrijirile și va revĕrsa lumină și peste lucrurile cele maĭ secrete. Augustin primi cu bucurie acésta scire, pentru că nimic nu doria maĭ mult de cât ca să se întăréscă în eresia, care nu-ĭ împedeca pasiunile și care alinându-ĭ setea de adevĕr, de câțĭ va anĭ ĭ-a câștigat o liniște aparentă, înse plăcută, de care nu s'ar fi despărțit bucuros. [1])

Aceste agitațiunĭ interne ale luĭ Augustin — firesce, n'aŭ putut rĕmâné neobservate de ochiul veghiătoriŭ al Moniceĭ. Cu fericire urmăria ea starea sufletéscă a fiuluĭ sĕŭ. Ca orĭ ce mamă aplicată fiind la speranță și plină de încredere în *visul* sĕŭ și în cuvintele căruntuluĭ episcop, în dată ce vĕḑu pe fiul sĕŭ neliniștit și nehotărît credea, că s'a întors; ea alérgă la altariŭ cu o inimă, în care încrederea părea a fi învins pe un moment îngrijorarea. — Când auḑi înse despre venirea luĭ *Faust* și despre farmecul neînvins al acestuĭ om periculos — din noŭ începu a tremura. Lăsând curs libĕr lacrimilor și retrăgĕndu-se în cea maĭ sĕlbatică singurătate, ĭșĭ duplică rugăciunile și abnegațiunile, și aștepta ca o mamă îngrijată, care simțesce, că e vorbă despre viéța saŭ mórtea fiuluĭ sĕŭ.

În urmă sosi Faust; renumele îl prevenise. Îl glorificaŭ nu numaĭ ca pe un orator strălucit, ci și ca pe om de caractĕr nobil și frumos, care se sacrifică adevĕruluĭ propoveduit de el. Ĭșĭ părăsi pe tatăl sĕŭ, mamă-sa, soție, copiĭ și patrie spre a-șĭ dedica viéța opereĭ grele a apostolatuluĭ. Desprețuind tesauriĭ se îndestuli cu pânea de tóte zilele și nu se îngrijia de ziua de mâne; era sĕrman, blând și iubitor de pace; avea o inimă curată și un spirit înălțat și nobil; se simția fericit, că póte suferi și muri pentru dreptate. [2]) Ceĭ puțin așa vorbiaŭ despre el; de și în urmă se vĕḑu, că nu-ĭ tocmaĭ așa. Fiind înse că atuncĭ nu sciaŭ, renumele duplu, de orator și om virtuos adună o mulțime de ascultătorĭ în jurul amvonuluĭ luĭ Faust.

Augustin, care apăru între ceĭ dintâiŭ, fu răpit. Istețimea și vioiciunea spirituluĭ luĭ Faust, întorseturile norocóse pe carĭ le

---

[1]) Confess. lib. V. cap. 5.

[2]) Confess. lib. V. cap. 11.

[1]) Confess. lib. V. cap. 7. De utilitate credendi c. III.

[2]) August. In Faustum lib. I. c. I. și lib. X. c. V. Confess. lib. V. 3 și 7.

folosia, ținuta modestă și mărâță și frumseța limbeî, îl fărmecară. „Mě desfătam împreună cu mulțî alțiî în vorbirea luî, ba îl lăudam maî mult de cât alțiî și-l glorificam.“ [1])

Nicî chiar maî târziŭ, când a audit vorbirea frumósă curată și modulătóre a sfîntuluî Ambrosiŭ, nu a putut uĭta pe Faust. „Mě desfěta vorbirea atrăgětóre a luî Ambrosiŭ, care de și era maî instructivă totușî nu era așa atrăgětóre și recreatóre ca a luî Faust.“ [2])

Pericolul era amenințătoriŭ, din norocire înse Monica îl preveni prin rugăciunî. După prima impresiune orbitóre, care însoțesce tot de una orî ce vorbire oratorică, Augustin începu a medita și a scruta. Prima luî observare era, că Faust nu învěță nimic noŭ. „Am ascultat un om elocuent și plăcut, care flecăria acelea-șî poveștî îndatinate; și le spunea cu un farmec mult maî mare de cât toțî ceî alalțî soțî aî seî. Înse ce-țî folosesce la stěmpěrarea seteî întinderea grațiósă a unuî pocal prețios, dar gol?“ [3])

Vorbirea luî Faust era cu mult maî strălucită de cât a celor alalțî manicheî, înse nu era cu nimic maî întemeiată. El manua cu îndemânare cestiunile cele maî grele, înse nicî el nu le deslega maî bine, și când geniul agitat și strimtorat de o mare neliniștire vedea, că Faust orî de câte orî ajunge la acele întrebărî, carî torturaŭ sufletul luî — cu oratorie saŭ încunjură cu istețime întrebările saŭ rěspundea cu frase góle — atuncî abia își putea învinge iritațiunea și nerăbdarea. Voia să întrerumpă pe orator, ca să chiarifice problema cea grea și să dea un rěspuns precis, care chiar fără de frumseță de limbă și fără farmec să pună capět îndoielilor, ce-l cuprindeaŭ. Fiind înse că și atuncî ca și acum nu era iertat a conturba prin obiecțiunî predările publice, Augustin ruga pe amiciî seî să-î mijlocéscă o convorbire privată cu Faust.

(Va urma.)

Din practica vieții pastorale.

— reflexiunĭ. —

(Fine.)

Și maî bine ne putem curăți corpul de materiile infecțióse carî eventual s'ar fi arětat pe suprafața corpuluî, dacă spălăm, după spălatul cu săpun, mânile și fața cu șpirt și apoî éră cu apă.

Preotul să nu fie nicî o dată cu frica în sîn, de óre ce, el ca om desvoltat e maî puțin înclinat spre înficiare, decî se nu să ferésca de morbos ca acela să pótă observa frica preotuluî, de óre ce va face impresiune fórte rea asupra morbosuluî.

Numaî în cas dacă preotul însușî e morbos atuncia să aibă maî multă grije și să țină tare înaintea ochilor curățenia, de óre ce fiind morbos e maî aplicat corpul de a da cortel germenilor infecțioșî.

Dacă putrezirea corpuluî a înaintat, preotul trebue să pretindă acoperirea cosciugului, căcî așa nu va fi mirosul de tot greŭ, apoî maî trebue să înfluințeze și aceea ca morțiî să nu se țină maî mult de 36 de óre. [4])

Peste tot priveghiarea morților în modul cum să face la noî e ceva inmoral în privința asta trebue să deștepte preotul poporul.

Tămâia adecă rěșina care mirósă plăcut, cu cumpět folosită, nu e stricăciósă sănătățiî, tot așa nicî rěșina de brad. Apoî și fumul desinficiéză în cât va. Dacă înse nu să folosesce jar deja aprins bine, ci pe jumătate aprins, se eliberéză oxyd de carbon care apoî e otrăvicios. Decî nicî când să nu se aducă în biserică cărbune care nu s'a transformat bine în jar, și să nu se aprindă cărbunele în biserică cu lumină, căcî ajungênd părticelele din lumină la jar va desvolta gazurî carî vor fi nu numaî neplăcute la miros, ci vor fi și nesănětóse.

Referitor la luminî observ, că orî și ce lumină în care arderea e neperfectă rěspândesce fum și putóre, fie aceĭa de seŭ, ștearină, ceară, saŭ fie chiar oleul cel maî curat. Maî curată, maî frumósă lumină dă ceara de stup, curată și dacă feștila e bine pregătită nu se simte numaî un miros óre care de miere aromatică. Falsificările înse aŭ mers așa de parte în cât și în loc de ceară de stup se vinde acuma altă materie care mirósă greŭ și arde cu fum. Causa mirosuluî greŭ al luminilor de ceară sînt și decorările lumineî cu figurî făcute din ceară colorată. Colorile aceste nu ard, câte va din ele sînt otrăviciose, maî ales cele verdĭ, topinduse ceara acestor figurî, ajung colorile la feștilă și orî și cine póte să observe, că atuncia lumina în dată începe să ardă cu fum!

Decî numaî luminî de ceară albită de sóre să folosim și fără de decorațiî colorate. Maî bine maî micî din ceară curată de cât marî carî mirósă greŭ. Dară după credința nóstră — Dumnezeŭ nu la mărimea daruluî ci la inima dăruitoruluî se uită.

Maî amintesc aceea că preotul să fie cu multă grije la curățenia bisericeî, aceea să se măture, și a nume vara împrăsciind érbă verde măruntă, érna prav de firez ud, aceste vor face să nu fie prav, care apoî să se așeḑe pe tóte lucrurile bisericescî. Câte o dată să se ștérgă păreții, scaunele, icónele și tóte de prav și de păiengini.

Obiectele de materiî carî nu se pot spăla să se așeze la sóre, să se bată ca să iese pravul din ele și să se svînte la sóre; tot așa în zile frumóse cu sóre să se aeriseze bisericile ca tóte să se pótă svînta, adecă să se pórte grije de casa Domnuluî barěm atâta, câtă purtăm de locuințele nóstre.

Ómeniî se fie făcuțî atențî ca să nu scuipe pe podele pentru că, nu numaî e periculos pentru sănătatea creștinilor pravul mestecat cu părticele de scuipat, ci și îngenunchind mânjesce vestmintele altora.

Tot așa ar fi cu cale, că în ușa bisericeî să se pună o rogojină de care se pótă creștiniî să-șî ștérgă călțuniî lor înainte de a întra în biserică.

Conclusiunea mea este: Dacă preotul va griji de curățenia bisericiî, a vestmintelor și obiectelor bisericescî, dacă va observa el însușî curățenia cea maî mare, va fi făcut tot ce póte omul să facă spre a fi scutit de infecțiunî. Lucrul ulterior îl va face voia luî Dumnezeŭ.

După părerea mea, un preot care ar da semn de prea mare temă de infecțiune cu ocasiunea împlinireî datorințeî proprie, s'ar face de ris și ar da esemplu fórte rěŭ creștinilor.

Dee esemplu bun preotul prin tótă purtarea luî, observând, dar nu esagerând legile igieneî și va avea bucuria de a cultiva credincioșiî încredințațî păstorireî sale.

Doctorul.

Bibliografie.

Asupra cărțiĭ dluî canonic Dr Augustin Bunea aflăm în „Nóua Revistă Română“ din Bucurescî, Nrl 15 de la 1 August următórea dare de samă, căreia cu plăcere îî facem loc, spre a se vedé, cât de favorabilă e aprețiată acéstă valorósă scriere și la frațiî de din colo.

Episcopul Ioan Inocențiŭ Klein de *Dr Augustin Bunea.* — Secolul al XVIII-lea este unul din cele maî agitate ale istorieî românilor de peste munțî. Este secolul nasceriî luptelor consciente, secolul în care ardeleniî întâia óră încep o luptă după un program din ce în ce tot maî bine definit. Dar acest secol este și secolul certelor religióse, carî semănaseră atâta ură și neînțelegere între ardeleni, despărțițî în dóuě tabere: unițî și ortodoxî. Epoca cea maî însemnată a acestuî secol este epoca episcopuluî Ioan Inocențiŭ Klein, care timp de 23 de anî a luptat pentru câștigarea drepturilor politice, pentru câștigarea drepturilor promise în 1699 și 1701. În epoca luî Inocențiŭ Micu Klein a început mișcarea politică, religiósă, culturală și socială, care în parte duréză și azi, mișcare, a căreî cea dintâiŭ jertfă a fost însușî episcopul Klein.

Episcopul Klein este figura cea maî măreță din șirul episcopilor unițî, este luptătorul neînfricoșat care întâia óră a concretisat programul luptelor naționale din Transilvania.

Episcopul Klein cerea de la dieta și guvernul transilvănean, de la împěratul Austrieî, drepturile promise poporuluî român prin diploma luî Leopold I. de la 19 Martie 1701. În diploma acésta se zicea, că bisericile și persónele bisericescî unite cu Roma se învestesc cu tóte privilegiile și scutirile bisericiî catolice.

În articolul III. al acesteî diplome se zicea „că țěraniî (iobagiî) dacă trec la unire să fie socotițî între staturile țěriî, să fie considerațî capabilî de beneficiile patrieî, să fie pușî sub scutul legilor și tratațî ca fiî aî patrieî. Preoțiî să fie scutițî de iobăgie și nimenî să nu-î silésca la robote.“

În art. 8 se promitea înființarea școlilor române.

Episcopul Klein s'a luptat în tótă viața sa ca poporul și clerul român să nu maî fie expus batjocurilor și nedreptăților ce i-se fac în contra dreptuluî natural și divin, dar maî ales în contra dispozițiilor cuprinse în diploma II. Leopoldină. „Plângerile episcopuluî se reduceaŭ la acéstă diplomă și în esență aveaŭ acest cuprins: Preoțiî unițî nu se bucură de privilegiile cleruluî catolic. Sînt silițî să plătéscă zecimî până și preoților luteranî și calvinî. Eî în loc să capete gratuit sarea pe care româniî o sapă și o transpórtă pe uscat și pe apă, pe cum capětă preoțiî altor confesiunî, nu sînt scutițî de vama de pod și de piață. Credincioșilor unițî, în loc să li se permită a da zecime preoților lor unițî, sînt silițî a le da preoților de altă confesiune, chiar și în comune unde nu se află nicî un luteran orî reformat, a fară de preoțiî acestor confesiunî. În loc să se înființeze școle pentru Românî, domniî (de pămînt) opresc de la învěțătură nu numaî pe fiî iobagilor, ci și pe aî preoților, de și după lege tuturor fiilor patrieî este permisă cercetarea școlelor. Românilor nu li se permite să-șî clădéscă biserici. Guvernul ar vrea să împuțineze numěrul preoților unițî,

[1]) Confess. lib. V. c. 6.
[2]) Confess. lib. V. c. 13.
[3]) Confess. lib. V. c. 7.
[4]) Ceî carî aŭ murit în urma unuî morb infecțios trebue să fie îngropațî în timp de 24 de óre. Astuparea cosciugului în aceste casurî trebue să se facă în dată.

așa că în comune mai mari să fie cel mult doi, ér în celelalte numai câte unul, de și acésta este cu neputință după ritul grecesc, mai virtos dacă se consideră că preoții uniți, lipsiți de ori ce fel de beneficii, de zecime, de quarte (pătrare de zecime), de agrii și fînațe, sînt siliți să-și câștige pânea cu lucrul mânilor lor. și ast fel trebue să se îngrijéscă nu numai de binele spiritual al credincioșilor, ci și de existența lor proprie. Fiilor națiunii române este oprit a se îndeletnici cu măiestriile și cu ori ce fel de industrie, nu se primesc în nici o breaslă. nu se aplică în funcțiuni publice, n'aŭ drept de a cumpĕra și de a moșteni, nu li se permite să-și planteze viie, și să-și cultive grădini, pe cele plantate și cultivate li le strică alții: n'aŭ nici un drept la păduri și la ape, ci numai să fie încărcați cu nóuă și nóuă taxe, așa în cât de parte de a fi considerați ca fii ai patriei nu sînt nici tolerați."

Pentru înlăturarea acestor rele, 11 ani a luptat în dieta Transilvaniei „unde era martirisat și batjocorit de aceia ce se îmbuibaŭ în drepturi și privilegii și cu dispreț căutaŭ la clerul și poporul român". Cererile eraŭ amînate de pe o zi pe alta și când staturile țării eraŭ silite să se declare, rĕspundeaŭ: „Episcopul cere lucruri pe cari nimenea nu le-a mai cerut de la străbunii noștri, cere aceea ce atacă în gradul cel mai mare privilegiile și scutirile cele mai vechi dobîndite de la regi și principi: cere aceea ce rĕstórnă din temelie drepturile și libertățile avute până acum în pace din partea națiunilor patriei; cere aceea ce faptice sgudue și turbură întreg sistemul acestei țări conservat până acum în ordine bună atât în cele religióse, cât și în cele politice și economice; în fine cere aceea ce clerului și plebei valache după firea ei prea bine cunoscută, nu i-se cuvine nici o dată. La aceste cereri ne mai audite și fórte momentóse ale episcopului nóuă staturilor cari am venit la acéstă dietă, nu ne este iertat a rĕspunde, ne fiind noi de loc autorisați și pregătiți a ne declara într'o cestiune atât de importantă și neașteptată căci trebue să ne sfătuim cu ai nostri acasă înainte de a ceda domnului Episcop și valachilor sĕi drepturile nóstre câștigate cu sîngele strămoșilor nóstri. Și noi sperăm că augusta Curte nu va lua în nume de rĕŭ. că amînăm declarațiunea nóstră meritórie în acéstă causă."

Prin lupta acésta își atrăsese mânia tuturor cari eraŭ interesați ca poporul român să nu se emancipeze din sclăvia politică și religiósă. Toți se temeaŭ de acest bărbat energic, că prin unirea religiósă cu Roma va câștiga de la curtea din Viena ca Românii să fie declarați de a 4-a națiune politică. Ast fel dușmanii poporului român și-aŭ pus în gând să nimicească pe acest bărbat neînfricoșat ce spunea că dacă va fi nevoe și sîngele și-l va da pentru poporul sĕŭ.

Împĕrăteasa Maria Teresia ținea mult la unirea Românilor. Dușmanii lui Klein aŭ început a intriga la curtea din Viena și a-l presinta împărătesei ca pe un om care lucréză la nimicirea uniunei Românilor, ca pe un răsvrătitor și trădător de patrie.

În urma acestor acuzări a fost chemat la Viena. Aici printr'un intrigant trimes de dușmanii sĕi. a fost îndemnat să fugă la Roma, căci împărăteasa are de gând să-l arunce în pușcărie pe viață. Prin fuga la Roma a perdut cu totul grația împărătesei.

De la 1744 trăi esilat în Roma unde și muri la 1751.

În exilul de la Roma suferi multe neajunsuri și miserii; în multe rînduri trebui să cerșéscă pentru susținerea unui traiu nefericit.

A fost bărbat epocal și chiar faptul acesta a îndemnat pe mulți istorici să se ocupe cu faptele și viața lui, dar cu tóte acestea rĕmăsese mult material ne exploatat și ascuns prin archive. Dl Dr A. Bunea publică o nóuă istorie a acestui mare episcop, mai bine zis o nóuă istorie a epocei lui Klein, a frămîntărilor politice și bisericesci dintre anii 1728—1751. Scrierea dlui dr A. Bunea este o scriere de adevĕrată valóre istorică bazată pe multe documente noi, descoperite de autor prin archivele de la Blaș, Oradea-Mare, Alba-Iulia. Sibiŭ, Budapesta și Viena. Autorul se silesce cu multă bună-voință „a rectifica o mulțime de greșeli strecurate în publicațiile anteriόre" și fără îndoială, că lucrarea sa „umple multe lacune, desvălue evenimente și lucruri interesante". Lucrarea acésta nu e o scriere apologetică. ci o simplă povestire a faptelor și evenimentelor; vederile autorului sînt espuse cu o deosebită precisiune și moderație și se pare că se perd în glasul documentelor ce să urméză conform desfășurării evenimentelor. Nu e o sciere de fraze, în care părerile se susțin prin măestria logicei. ci este o scriere adevĕrat istorică în care vorbesc documentele, studiate cu mult zel. Între multele documente înedite ce întrebuințéză este și întâia statistică a Românilor: Regi̇strum universorum in Trannia sacerdotum et incolarum Valachicorum", care registru conține conscripția Românilor din Transilvania făcută la anul 1733 de episcopul Klein.

Acéstă interesantă statistică a fost descoperită de dl George Bogdan Duică. în biblioteca Bruckenthal din Sibiŭ. și a fost publicată în Transilvania. revista Asociației din Sibiŭ. Exemplarul aflat de dl G. Bogdan și publicat în Transilvania nu conține tóte datele originalului. care s'a păstrat mai bine în exemplarul aflat de dl Dr A. Bunea în archiva Blașului.

Acest exemplar. pe lângă datele exemplarului aflat de dl Bogdan. mai cuprinde și date „relative la casele parochiale, la biserici, la fînațe si agrii bisericesci. cari se aflaŭ la 1733 în fie care comună".

După statistica lui Klein la 1733, numĕrul Românilor din Transilvania se ridică la 85.857 de familii. Românii aveaŭ 2.256 preoți uniți și 486 preoți neuniți.

Posta redacțiunii.

Păr. *M.* în Bacăŭ. Mulțumită pentru celea trimise. nu discutăm, relevăm înse marea descoperire a ziarului »Ap. naț.« după care dl Christos ar fi fost român neunit. De ați sci cât se bucură de asta frații de la »Tel. Rom.« Salutare!

Kö-frinkfalva. Primit și achitäm anii 1894, 1895 și 1896.

Er-Hatvan. Primit și achitat anul 1899.

Minthia. Primit și achitat anul 1895 lunile Martie până la finea August.

Dr G. Tr. Bistrița. Primit și achitat an. 1894 lunile Ianuariŭ până la finea Octobre.

Istrăŭ. Primit și achitat până la finea an. 1900.

Dr D. K. Orade. Primit și achitat anii 1892 și 1893.

Editor și redactor rĕspundĕtor:

Aurel C. Domșa.
